

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/181006,Ceremonia-pogrzebowa-trzech-zolnierzy-armii-węgierskiej-poległych-w-walkach-z-Ar.html>
30.04.2024, 15:46

21.03.2023

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną - Kobyłka, 23 marca 2023

23 marca 2023 r. w Bazylice św. Trójcy w Kobylce, msza święta zainaugurowała ceremonię pogrzebową trzech żołnierzy armii węgierskiej, poległych w walkach z Armią Czerwoną w 1944 r.

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

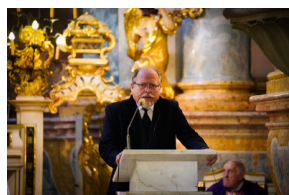
Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną - fot. MN/BUWIM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną - fot. MN/BUWIM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną - fot. MN/BUWIM

W ceremonii udział wzięli: zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski, Jej Ekscelencja Orsolya Kovacs - Ambasador Węgier, płk dr. László Töll - dyrektor Instytutu i Muzeum Historii Wojskowości z Budapesztu wraz z delegacją, Adam Siwek - dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, Zbigniew Czaplicki - przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego, Edyta Zbieć - Burmistrz Kobyłki Elzbieta Radwan - Burmistrz Wołomina oraz lokalni społecznicy, którzy pielęgowali pamięć o żołnierzach węgierskich poległych na przedpolach Warszawy.

"Polacy są naszymi przyjaciółmi" to była dewiza, która przyświecała żołnierzom węgierskim i ich dowódcy gen. Lengyelowi, którzy znaleźli się w 1944 r. w okolicach Warszawy. Armia węgierska walczyła u boku Niemców, ale armia węgierska, która znalazła się tu na ziemiach polskich, nie była armią okupacyjną. Węgry nie walczyli z Polską. - rozpoczął przemówienie okolicznościowe dr hab. Karol Polejowski.

Żołnierze węgierscy nie dopuszczali się zbrodni na polskich cywilach, wręcz przeciwnie często pomagali naszym rodakom w czasie walk powstańczych.

Pamiętajmy o tym, że dowódca oddziałów węgierskich odmówił Niemcom jakiegokolwiek udziału armii węgierskiej w walce z bohaterskimi powstańcami warszawskimi. Co więcej dowódcy i żołnierze węgierscy pomagali mieszkańcom Warszawy, przekazywali broń. (...) A więc "Polacy to nasi przyjaciele" i Węgry dali temu wyraz, tu na ziemi polskiej w roku 1944. (...) Generał Béli Lengyel i jego żołnierze wykazali się humanitaryzmem, Węgry nie splamili się żadnymi zbrodniami wojennymi, zachowali honor żołnierza węgierskiego. - powiedział w przemówieniu okolicznościowym zastępca prezesa IPN

Ustawa o grobach i cmentarzach wojennych zapewnia prawo do grobu każdemu poległemu żołnierzowi. Ponadto Instytut Pamięi Narodowej realizuje zobowiązania wynikające z Umowy z dnia 24 października 2013 r. między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Węgier o grobach żołnierzy i cywilnych ofiar wojen oraz poświęconych im miejscach pamięci.

Szanowni Państwo dzisiaj żegnamy trzech spośród tych kilkudziesięciu tysięcy żołnierzy węgierskiej, którzy wówczas stacjonowali w okolicach Warszawy, a część z nich poległa. Tym samym Państwo Polskie spełnia swój ustawowy obowiązek pochowania Tych, którzy polegli na ziemi polskiej bez względu na to w jakich szeregach służyli. Spełniamy też swój chrześcijański obowiązek i pochowamy trzech żołnierzy węgierskich w poświęconej ziemi – zakończył reprezentant Instytutu Pamięi Narodowej.

Na cmentarzu parafialnym żołnierze spoczęli w grobie wojennym. Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN sfinansował ekshumację i wymurowanie grobu, zaś strona węgierska ufundowała tablicę epitafijną.

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Ceremonia pogrzebowa trzech żołnierzy armii węgierskiej poległych w walkach z Armią Czerwoną – fot. MN/BUWiM

Prace Ekshumacyjne

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN zleciło przeprowadzenie prac ekshumacyjnych, które zostały przeprowadzone 30 sierpnia 2021 r. Wykonała ją profesjonalna firma archeologiczna specjalizująca się w ekshumacjach grobów wojennych przy asyście dyrektora BUWiM Adama Siwka oraz w obecności dwóch oficerów armii węgierskiej.

Miejsce ekshumacji 3 żołnierzy armii węgierskiej

Szczałki znajdowały się ok 1,5 metra od krzyża, na linii czytelnych umocnień polowych. Na podstawie analizy stwierdzono, że było to stanowisko moździerz 8 cm zniszczone w wyniku ostrzału artyleryjskiego (znaleziony relikwiarz zasobnika na granaty moździerzowe). Efektem tego była również bardzo silna destrukcja szczątków kostnych naruszonych prawdopodobnie także w czasie powojennego użytkowania poligonu. Znaleziono amunicję do karabinu Mannlicher używanego przez żołnierzy węgierskich.

W zgodnej opinii archeologów i węgierskich obserwatorów ustalono - ekshumowano szczątki 3 żołnierzy 1 Dywizji Kawalerii z II Korpusu Rezerwowego armii węgierskiej, którzy prawdopodobnie polegli w walkach z Armią Czerwoną ok. 9-10.09.1944.

Tło historyczne

W wyniku wygranej bitwy na wschodnich przedpolach Warszawy (tzw. bitwa pancerna pod Radzyminem/Wołominem) w dniach 25.07-5.08.1944 Niemcom udało się zatrzymać operację brzesko-lubelską Armii Czerwonej. Przez cały sierpień jednostki sowieckie wywierały presję na pozycje niemieckie osiągając w toku zaciętych walk niewielkie postępy. Na początku września 1944 wojska prawego skrzydła 1 Frontu Białoruskiego osiągnęły rubież: Zegrze, Słupno, Wesoła, Stara Miłosna, Międzylesie, Zbytki. Na rubieży tej Niemcy rozbudowali przedni skraj obrony Przedmościa Warszawskiego obsadzając ją m.in. **żołnierzami węgierskiej 1 Dywizji Kawalerii**. 9 sierpnia zaczęło się nowe natarcie I Frontu Białoruskiego, którego finałem było zajęcie warszawskiej Pragi i dojście do linii Wisły w dniach 14-15.09.1944.

Grób żołnierzy węgierskich na poligonie

Na terenie poligonu między Wesołą a Zielonką, na tak zwanej Kępie Olbrychtowskiej znajdował się grób oznaczony brzoźowym krzyżem z tabliczką o treści: *Tu spoczywa trzech węgierskich żołnierzy 1944*. Grób oznaczyli miejscowi miłośnicy historii, jego identyfikacja znalazła potwierdzenie w informacjach, którymi dysponowało węgierskie Ministerstwo Obrony. Prawdopodobnie ten pochówek został zapamiętany i wyróżniony przez miejscową ludność ze względu na dobrą pamięć, jaką zwykle zostawiali po sobie żołnierze węgierscy obsadzający odcinek frontu od Zielonki w stronę Wesołej (dziś wschodnia dzielnica Warszawy).

Partnerstwo

Instytut Pamięci Narodowej od lat jest zaangażowany we współpracę z instytucjami węgierskimi na wielu polach. Na dorobek Instytutu składają się wspólne konferencje naukowe, publikacje, wystawy, wydarzenia związane z obchodami ważnych rocznic oraz opieka nad węgierskimi i polskimi miejscami pamięci.

- [19 września 2017 r. w Warszawie odsłonięty został pomnik upamiętniający](#)

[węgierskich żołnierzy](#), którzy podczas Powstania Warszawskiego – jako formalni sojusznicy Niemców – nie tylko odmawiali walki z Polakami, ale też udzielali pomocy żołnierzom Armii Krajowej, dostarczając broń, amunicję, leki oraz pielęgnując rannych. Pomnik sfinansował BUWiM IPN.

- [Instytut Pamięci Narodowej sfinansował też nowy pomnik nagrobny bohatera Polski i Węgier ppłk. Antala Somssicha w Żalacomár na Węgrzech](#), który został odsłonięty 24 listopada 2017 r.
- [6 grudnia 2019 roku, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN Adam Siwek został uhonorowany przez ambasadora Węgier w Polsce Orsolę Zsuzsannę Kovács Węgierskim Złotym Krzyżem Zasługi.](#)
- [7 października 2021 w Budapeszcie odbyła się konferencja państw Grupy Wyszehradzkiej poświęcona opiece nad grobami wojennymi z okresu I wojny światowej.](#) Wydarzenie związane z węgierską prezydencją w Grupie V4 organizował Instytut i Muzeum Historii Wojskowości Ministerstwa Obrony Węgier. Na zaproszenie gospodarzy w konferencji wziął udział dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN Adam Siwek, który wygłosił referat o cmentarzach wojennych z lat 1914–1918 na ziemiach polskich w ujęciu historycznym oraz przedstawił system opieki nad grobami wojennymi oraz obowiązujące w Polsce prawodawstwo w tym zakresie.
- [W 2022 r. Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN sfinansowało pomnika rotmistrza Witolda Pileckiego na Węgrzech.](#)

Pliki do pobrania

[List Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Obrony Narodowej p. Mariusza Błaszczaka - Kobyłka 23.03.2023 \(pdf, 401.41 KB\)](#)